



Kulturnytt

13:20 Vetenskapsradion Klotet

Tablå

**OBS**

Kultur- och idédebatt

P1 vardagar 13.45 repris 20.45, lördagar 10.55

START

OM PROGRAMMET

REDAKTIONEN

ARKIV

KONTAKT

Debatter

Redaktionsrådet

Vill du medverka i OBS?

Böcker i OBS

Länktips

Radioessän

Vad är en essä? Som en lång artikel, fast bättre? Personlig och *rörlig*; djupsinnig och ändå lätt, från det stora till det lilla. Och tankegodset ska gärna plockas från hela idéhistorien. Lyssna och njut.

Radioessän



Kliv in i vårt audioteck och lyssna på guldklimpar och klassiska intervjuer ur programmets 46-åriga historia. **Stig på!**

"Ju närmare mitt privata liv jag går, desto mer igenkännbart blir det. Alla bråkar med sina barn."

Karl Ove Knausgård, 2010

"Det kan bli farliga konsekvenser om en teaterstyrelse tillsatt av representanter för politiska partier i stadsfullmäktige får bestämma en teaters repertoar."

Vilhelm Moberg, 1967

Läs Carl Undéhns text

Vi låter musiken ligga ett tag, för den passar in också i presentationen av nästa inlägg som handlar om framtidens stad; åtminstone så man på många håll föreställde sig framtiden på 60-talet, som ett avslappnat cocktailparty med vit plast och strömlinjeformer.

Det kanske kan verka konstigt att en arkitekt som bland annat är känd för att ha ritat Tokyos första disco, inspirerat av rymdresor, var en av förgrundsfigurerna i en arkitekturrörelse som hämtade sitt namn från växtriket – metabolisterna - men vi ska snart få höra mer om hur det hänger ihop. Det handlar om Kisho Kurokawa och en framtidsbyggnad han lämnade efter sig när han gick ur tiden 2007.

Låt oss titta på bilen år 2000. // Man trycker alltså in i den här hastigheten och dit man ska och föraren är nu ledig: han kan då koppla av, vända stolen och känna sig precis som om han inte körde bilen.

I slutet på 1960-talet bjöd Sveriges Television in till en tidsresa. I programmet "Välkommen till framtiden" togs tittarna med på ett besök i år 2000. Olika experter presenterade där sina idéer om hur vardagslivet vid det kommande millenieskiftet skulle se ut. Bland bilar med autopilot och träffsäkra beskrivningar av dagens IT-samhälle visades också en vision om framtidens bostad. År 2000 skulle alla bo i kapslar som placerades i höga torn fyllda av fack. Kapslarna sköts in i facken likt lådor i en byrålåda. Programledaren visade glatt att om Herr Svensson i Stockholm fick ett nytt jobb i Malmö kunde en helikopter enkelt flytta hans kapsel till ett likadant torn i den nya hemstaden.

Så trodde i alla fall framtidsforskarna då. Ännu finns det inga helikopterfirmor i Sverige som erbjuder "kapseltransport". Men på andra håll i världen, gjordes faktiskt seriösa försök att realisera visionen om ett dynamiskt liv i en kapsel.

1960-talet var på alla sätt en omvälvande tid - så även inom arkitekturen. Modernismen var inte längre modern och de växande städerna ställde krav på nya tankesätt inom stadsplanering. På olika håll slöt sig arkitekter samman i grupper som lade fram radikala idéer på hur staden borde byggas. Men det var i Japan som idéerna också kom att omsättas i praktiken. Framförallt tack vare de tankar och visioner som presenterades av den unga grupp arkitekter som kallade sig "metabolister".

Metaboliströrelsen grundades vid den internationella designkonferensen i Tokyo 1960. Ingen mindre än **Kenzo Tange**, redan då världsberömd arkitekt, blev gruppens mentor. En ny generation var nu var redo att presentera sina tankar om livet i den moderna och dynamiska framtidsstaden. Trots deras fokusering på det urbana, för att inte säga hyperurbana, tog rörelsen sitt namn från växtvärlden. Metabolism är ju ett annat ord för ämnesomsättning, alltså den process då näringsämnen tas upp och omvandlas till energi. Gruppen såg även staden som en levande organism som växer, förändrar och anpassar sig med tiden. Med en förnyelsebar arkitektur och föränderliga hus skulle arkitekten själv aktivt bidra till denna ständiga process. Men viljan att skapa den moderna staden innebar inte detsamma som att förkasta det gamla. Tvärtom hämtade metabolisterna inspiration från det 1200 år gamla Shintotemplet i Japan. Alla byggnader där rivs och byggs upp igen från grunden vart tjugonde år. Metabolisterna ville nu bygga megastäder efter samma princip.

I betraktarens ögon är det ändå kanske snarare en känsla av storhetsvansinne som blir den röda tråden i gruppens projekt. Husen ska skjuta i i höjden mot himlen och sprida ut sig över vattenytan. Budskapet stod klart: staden växer, vi blir fler och vi behöver plats. Bland de mest omtalade förslagen från 1960-talets Japan fanns till exempel idén om att bygga en marin stad över hela bukten vid Tokyo.

Många förslag stannade dock på ritbordet och oljekrisen i början på 1970-talet blev spiken i kistan för rörelsen. Men då hade metabolisterna redan lyckats genomföra ett flertal

Lyssna

Senaste sändningen

Sändningsarkiv

Poddarkiv (ladda ner mp3-filer)

Sök

Sök

Till arkivet

Följ oss på

OBS P1 on Facebook

Like

894

Twitter

Mest lyssnat

Obs 20120821 13:45



Obs 20120822 13:45



Obs : Vatikanstatens makt 20120830 13:45

Allt om kultur på samma sida

sverigesradio.se/kultur

Samtal:Europa

Vi diskuterar det nya Europas framtid. Ljus eller mörk? Eller ingen större skillnad?

"Kina har genomgått en stor förändring. Från att ha varit ett ekonomiskt mycket jämlikt land, är det nu ett av världens mest ojämlika."

Frances Stewart, 2007

"Styvmor hade efter åtskilliga besök i Tredje Riket före kriget blivit mycket begiven på bokbål. Ingenting var vackrare än böcker som brann med vildsint sann låga i den tidiga vinterkvällen."

Anderz Harning, 1979

"Den stora konsten, den konsten är förbi. Vi får en mindre konst som fungerar annorlunda. Den er placerad i världen bland allt annat och skillnaden på den lilla konsten och design är marginell. Design är egentligen ett utmärkt exempel på liten konst."

Lars Svendsen, 2005

Mer på Sveriges Radio

Publicerat

Kosmo

Godmorgon, världen!

Konflikt

Kultur

projekt och med det kommit att påverka arkitekturhistorien betydligt mer än samtida radikala arkitekter i andra länder.

Ett av de bästa exemplen som byggdes enligt metabolisternas tankar är "Nakagin Capsule Tower" i Tokyo som ritades av **Kisho Kurokawa**. Det modulbaserade huset från 1972 består av 14 våningar och 140 kapslar i lättbetong, fästa utmed en stålram i mitten. I varje kapsel finns badrum och kök, en dubbelsäng och ytor för arbete och förvaring. Utöver det är varje modul utrustad med telefon, färg-TV och rullbandspelare inbyggda i paneler - allt den moderna människan behöver.

Det hela är inklämt på mindre än tio kvadratmeter och precis som i Sveriges Televisions bild av framtiden är kapslarna utbytbara.

Det är en märkvärdig byggnad. Husets klossar spretar åt alla håll och den oregelbundna betongfasaden sticker ut bland de blänkande höghusen runtomkring. Kapslarnas runda fönster för onekligen tankarna till tvättmaskiner staplade på varandra. Kurokawa själv valde dock en annan liknelse: fågelholkar. Han beskrev sitt hus som ett fågelhäst för affärsmän på besök i Tokyo. Eller för ungarlar som, med hans egna ord, "flyger in med sina fåglar".

Kurokawas tanke var att modulerna skulle bytas ut vart tjugofemte år. Han kallade det "recycled architecture" och var långt före sin tid. Men även om tanken med huset var revolutionerande måste resultatet ses som ett misslyckande. Fram tills idag har ingen av modulerna bytts ut - något som ju egentligen var hela syftet med konstruktionen.

Allt att är kvar i original gör förvisso Nakagin Capsule Tower till ett intressant tidsdokument, men det har inte åldrats med värdighet. Arkivbilder från när huset var nytt visar ett fristående torn i blänkande vit betong. Idag är fasaden smutsigt grå och huset är lätt att missa där det står inklämt mellan nya kontorshus i glas och stål.

Huset har förfallit och sedan flera år tillbaka hotas det av rivning. Men viljan att bevara det är stor, i alla fall inom vissa kretsar. I en undersökning genomförd av brittiska World Architectural News där 10 000 arkitekter i hundra länder deltog, svarade nästan alla att huset måste räddas.

Frågan är bara vem som ska betala en renovering. Innan sin död föreslog Kurokawa själv att sälja kapslarna till intresserade världen runt för att på så sätt få in pengar. I takt med att intresset för metabolisterna ökar växer också chansen att huset får stå kvar. Nyligen ställdes en kapsel ut i Tokyo som en del av en utställning och förra året släppte det tyska förlaget Taschen en bok som uppmärksammar rörelsen. I den skriver den inflytelserike holländske arkitekten **Rem Koolhaas** att metabolismen var "den sista rörelsen som förändrade arkitekturen".

Det är alltså ännu oklart vad som kommer att hända med Nakagin Capsule Tower. Tills vidare har huset räddats från ett lite oväntat håll. På grund av den rådande finanskrisen saknas nämligen pengar för att riva och bygga nytt.

Carl Undéhn

Dela artikeln

[Facebook](#) [Twitter](#) [Digg](#) [E-post](#)

[Skriv ut](#)

[Samtal:Europa](#)

Nikipedia

Niklas Söderbergs eminenta lexikon med samtidsbegrepp

[Nikipedia](#)



"Människans fötter"



Vår serie om migration, mobilitet och resande. Ibland frivilligt, ibland påtvingat.

TEMA: "Människans fötter"

Att läsa en stad



Tokyo, Bombay, Karlstad, New York. Om att läsa en stad genom romaner, noveller, facklitteratur och filmer. Om drömmar, fiktion och verklighet.

TEMA: Att läsa en stad

Tipsa oss!



Vem är 1900-talets viktigaste tänkare?

[Lämna förslaget här!](#)

Guru då - död idag?



Hanna Arendt, Pierre Bourdieu och Michel Foucault. Stora tänkare på 1900-talet, men vad betyder de idag?

TEMA: Guru då - död idag?

Vad vill Socialdemokraterna?



Vilken roll kommer socialdemokratin ha i framtiden? Från att varit dominerande i Europa är socialdemokratin nu ett parti bland andra.

TEMA: Vad vill Socialdemokraterna?

Efter revolten



Om den arabiska våren – ett år senare.

Efter revolten

Från Börs till börs



Om global ekonomi och ekonomisk verklighet

TEMA: Från Börs till börs

Mest kommenterat



Kan vi skapa ett mer jämlikt samhälle genom att utnyttja de sociala medierna?



E-boken tvingar biblioteken till nytänk



Alois Alzheimer fick stå för det han själv kallade "glömskans sjukdom"

Kontakta oss

Hör av dig till oss! Använd formuläret här nedan. Bifoga gärna din e-postadress.

Meddelande

E-postadress

Skicka

Sajtkarta

GUIDER	P4 Malmöhus	Nyheter	Sámi	TEMASIDOR	Support
P1	P4 Norrbotten	Sport	Somali (somaliska)	Dawit Isaaq	Trafik
P2	P4 Radiosporten	Barn	Suomi	Kultur	Väder
P3	P4 Sjuhärad	MINORITET & SPRÅK	FLER KANALER	Kungahuset	
P4 Blekinge	P4 Skaraborg	Sameradion	Din gata	Vetenskap & miljö	
P4 Dalarna	P4 Stockholm	Sisuradio	Metropol	Svensktoppen nästa	
P4 Gotland	P4 Sörmland	العربية (arabiska)	Minnen	TJÄNSTER	
P4 Gävleborg	P4 Uppland	Deutsch (tyska)	P2 Klassiskt	Butiken	
P4 Göteborg	P4 Värmland	English (engelska)	P2 Musik	Berwaldhallen - konserthus	
P4 Halland	P4 Väst	Kurdî كوردی (kurdiska)	P2 Världen	Digitalradion/DAB	
P4 Jämtland	P4 Västerbotten	Meänkieli	P3 Star	Lyssnarservice	
P4 Jönköping	P4 Västernorrland	فارسی (persiska)	Radioapans knattekanal	Multikanal 5.1	
P4 Kalmar	P4 Västmanland	Romani	SR C	Poddradio	
P4 Kristianstad	P4 Örebro	Русский (ryska)		Radioleaks	
P4 Kronoberg	P4 Östergötland				

Om företaget [Pressinformation](#) [Jobba hos oss](#) [Frekvenser \(Teracom\)](#) [Kontakta oss](#) [Webbsupport](#) [Så använder vi "cookies"](#)

Välj version av den här sidan

Full version av sverigesradio.se
Den version av sajten som är avsedd för datorer.

[Byt till sajt för pekskärmar](#)
Sverigesradio.se anpassad speciellt för smarta mobiler och surfplattor.

[Byt till sajt för enklare mobiltelefoner](#)
För dig med en mobiltelefon utan pekskärm.

LYSSNA MED FLASH

LYSSNA UTAN FLASH

© Copyright Sveriges Radio 2012 | Ansvarig utgivare: Anne Sseruwagi | Besöksadress (sthlm) för Sveriges Radio AB - Oxenstiernsgatan 20 - 105 10 Stockholm - växel: 08-784 50 00 | [Fler besöksadresser](#)

Välj kanal	Eget försäkring	
------------	-----------------	--